

Tas, ko jūs redzat, to tas arī nozīmē. Saruna ar 'Purvīša balvas' nominantu Gintu Gabrānu

Viens no "Purvīša balvas" nominantiem ir mākslinieks Gints Gabrāns ar personālizstādi – gaismas, skulptūru un 3D videoinstalāciju "Sešas galvas".

Iespējams, ka pirms divdesmit gadiem, absolvējot Liepājas Lietišķās mākslas vidusskolas Koka tēlniecības nodaļu, mākslinieks Gints Gabrāns pat nenojauta, ka nākotnē viņa mākslas darbi tiks radīti, izmantojot medicīnu, 3D efektus un skaņu instalācijas. Mākslinieks, kas studējis arī Latvijas Mākslas akadēmijas Scenogrāfijas nodaļā, "Purvīša balvai" nominēts vairākkārt, piemēram, 2007. gadā par instalāciju "Paraspoguļi", ar kuru pārstāvēja Latviju Venēcijas biennālē.

Ginta Gabrāna personālizstāde "Sešas galvas" bija vērojama tikai vienu dienu mūsdienu kultūras foruma "Baltā nakts" ietvaros LNMM izstāžu zālē "Arsenāls". "Purvīša balvas" eksperts Vilnis Vējš atzīst, ka mākslinieks vienai naktij mobilizējis iespaidīgus radošos un tehnoloģiskos resursus: "Gabrāns droši ielauzies grūtajā laikmetīgās mākslas subžanrā "liels un efektīgs", sasniedzot latviešu mākslā, līdz šim neredzētu kvalitāti."

Kāda bija instalācijas "Sešas galvas" galvenā ideja - ko ar to vēlējāties pateikt?

Īstā atbilde ir - tas, ko jūs redzat, to tas arī nozīmē. Izstādes preses relīzē es minēju, ka darbs ir par uztveri un formu pašorganizēšanos, bet darbs nav kāda fiksēta verbāli formulēta apraksta ilustrācija. Vēl bez redzamā darba ir svarīgi, kā to skatītājs redz - viņa uztvere, kas ir kultūras priekšnosacīta un viņa individuālās pieredzes noteikta, bet spējīga mijiedarboties un mainīties.

Ko simbolizē nosaukums "Sešas galvas"?

Patiesībā šis nosaukums neko nesimbolizē. Izstādē bija sešas skulptūras, kas vienā no varbūtējām iespējām varētu asociēties ar galvām. Un šī varbūtība bija pietiekami liela, jo tā ir cilvēku uztveres īpatnība - visur, tādās nenoteiktās formās meklēt un saskatīt līdzības ar sešām, un, kad tā tiek atrasta, smadzenes cilvēku apbalvo ar dopamīna devu.

Skulptūras, gaismas, 3D video instalācijas... Kādēļ esat izvēlēties tieši šādu tēlnieciskās izteiksmes veidu?

No kausētās plastmasas lietās skulptūras realizē spontānu un uz pašorganizēšanās principu balstītu formu veidošanos. Materiāls ļāva imitēt evolūcijas procesa dabisko atlasīšanu, spēles formā izmantojot evolūcijas jaudu kā algoritmu skulptūru formu attīstīšanai, tā labākos skulptūru paraugus "sapārojot", tos daļēji sakausējot un pilnībā pārkausējot neizdevušās skulptūras četrās paaudzēs kopš 2010. gada. Tā citas skulptūras sastāv no vairāk nekā desmit iepriekš veidotām skulptūrām. Gaismas un 3D video ļauj ieskatīties vairāk šī procesa slāņos.

Kur smeļaties iedvesmu saviem darbiem?

No dabas - no pārsteiguma, kā tas viss darbojas un no kurienes rodas. No zinātnes atklājumiem, no neordināriem izgudrojumiem, no mākslas un mūzikas, no cilvēces evolūcijas procesa un futūristiskām vīzijām.

Skulptūru virtuālos 3D modeļu video esat veidojis ar rentgenstaru datortomogrāfijas palīdzību. Kā radās ideja saistīt kopā mākslu un medicīnu?

Ar medicīnu tur saistība ir, vairāk pateicoties Māra Rēvalda kungam, ar kura atbalstu es varēju izmantot medicīnas centra datortomogrāfijas aparāturu. Veidojot skulptūru 3D virtuālos modeļus, es rentgenstarojumu izmantoju tam piemītošā tradicionālā veidā - lai parādītu neredzamo. Tā veidotajā 3D video skulptūras var apskatīt arī no to iekšpuses, arī virtuāli apvienot un kombinēt dažādu skulptūru modeļus.

Lai spētu savas idejas realizēt mākslas darbā, Jums ir jāprot arī kādi tehniski un profesionāli paņēmieni?

Vispār jau jā. Bet dažreiz, strādājot pie darba, man pietiek ar tādu zināšanu līmeni, lai es varētu formulēt savas vajadzības un uzdot pareizos jautājumus, sadarbojoties ar dažādu sfēru cilvēkiem, piemēram, biologiem, fiziķiem vai programmētājiem.

Kā Jums, no malas skatoties, šķiet - vai Latvijā māksla attīstās kontekstā ar notikumiem Latvijā un pasaulē?

Latvijā mākslas institūciju cilvēki un tie, kas šeit darbojas ap mākslu, mīl teikt, ka mākslā galvenais ir konteksts. Bet, kas attiecas uz mākslu, tā bieži vien var iztikt bez Latvijas notikumu konteksta. Tomēr, ja skatās lielākā mērogā uz pasaules notikumu vēsturi un mākslas attīstību, vienmēr to starpā atrodama kāda saistība.

Vai māksliniekam vispār ir jārunā par sociālām un sabiedriski aktuālām tēmām?

Nepateikšu, kas ir jārunā un kas nav jārunā māksliniekiem. Svarīgi ir, kāda iemesla dēļ mākslinieks to dara - vai runā par aktuālām tēmām, lai tā padarītu aktuālāku, populārāku un pārdodamāku savu patiesībā neaktuālo laikmetīgās mākslas produktu, vai tas tiek darīts kāda cita iemesla dēļ.

Videoinstalāciju "Sešas galvas" interesentiem bija iespējams vērot tikai vienu nakti - mūsdienu kultūras foruma "Baltā nakts" ietvaros. Vai esat plānojis to izrādīt vēl kaut kur?

Janvārī būs izstāde Klaipēdas mākslas centrā, kur tiks izstādīts šis darbs, pēc apjoma divreiz lielāks nekā izstāžu zālē Arsenāls.